

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2018/2019**

JĘZYK KASZUBSKI

POZIOM ROZSZERZONY

FORMUŁA OD 2015

(„NOWA MATURA”)

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

ARKUSZ MOK-R1

MAJ 2019

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Rozumienie wypowiedzi [...] pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.6. Zdający odczytuje sens tekstów [...] publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje.

Schemat punktowania

1 p. – za wskazanie poprawnej odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź niepoprawną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

B.

Zadanie 2. (0–1)

II. Rozumienie wypowiedzi [...] pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.4. Zdający odczytuje sens [...] grupy zdań uporządkowanych w akapicie [...].
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za poprawną odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź niepoprawną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Pętanie podchorziwô pòzdrzatk àùtora na trescë zawiarté we wczasniészim teksce.

Zadanie 3. (0–1)

II. Rozumienie wypowiedzi [...] pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.3. Zdający rozpoznaje [...] cechy gatunkowe omawianych tekstów (gimnazjum).
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za poprawne wskazanie trzech odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. NIÉ

2. JO

3. NIÉ

Zadanie 4. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
III. Tworzenie wypowiedzi [...] na typowe tematy.	3.2. Zdający posługuje się językiem kaszubskim w sposób zapewniający sprawną komunikację językową [...].

Schemat punktowania

1 p. – za podanie dwóch antonimów.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

daleczi – bliści

cëzy – swój

Zadanie 5. (0–2)

II. Rozumienie wypowiedzi [...] pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.3. Zdający rozpoznaje różne odmiany języka [...].
---	---

a) (0–1)

Schemat punktowania

1 p. – za odpowiedzi B.

0 p. – za odpowiedź niepoprawną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie a)

B.

b) (0–1)

Schemat punktowania

1 p. – za poprawny przekład zwrotu.

0 p. – za odpowiedź niepoprawną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie b)

Chciałoby się więcej

Zadanie 6. (0–1)

II. Rozumienie wypowiedzi [...] pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.6. Zdający odczytuje sens tekstów [...] publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje.
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe odczytanie stosunku autorki do dzieła.

0 p. – za odpowiedź niepoprawną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Aùtorka tekstu ùwôzô, że dokôz Arbata je wôrt ùwôdzi, bò graficzné i tekstowé elementè dobrze sã parlãczã i czëtô sã ja letkò i przëjemno.

Zadanie 7. (0–1)

II. Rozumienie wypowiedzi [...] pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianã lekturã; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.6. Zdajãcy odczytuje sens tekstów [...] publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje.
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za podanie trzech poprawnych źródeł.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

wark, cecha wëzdrzatkù, plac zamieszkańiô

Zadanie 8. (0–1)

III. Tworzenie wypowiedzi w języku kaszubskim [...].	3.10. Zdajãcy rozpoznaje i dobiera synonimy [...] (gimnazjum).
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za podanie dwóch synonimów.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

drãgò – cãżkò

sztridowac – wadzëc sã

Zadanie 9. (0–1)

II. Rozumienie wypowiedzi [...] pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianã lekturã; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.6. Zdajãcy odczytuje sens tekstów [...] publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje.
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za wskazanie trzech poprawnych odpowiedzi,

0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. F
2. F
3. P

Zadanie 10. (0-3)

II. Rozumienie wypowiedzi [...] pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych [...].	2.5. Zdający streszcza tekst.
---	-------------------------------

Schemat punktowania

3 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; adekwatny poziom uogólnienia, streszczenie logicznie spójne, właściwa liczba słów.

2 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia LUB logicznej spójności streszczenia.

1 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia ORAZ logicznej spójności streszczenia.

0 p. – odpowiedź błędna LUB brak odpowiedzi.

Przykładowe realizacja

Autor tekstu pisze o tym, że będąc młodą dziewczyną czuł swoje przeżycie z różnorodnych stron. Pierwi na Kaszëbach mieszkało mało familiów, ale składałë sã z wiele lëdzy i bëło jich nót jakòs rozszlachòwac. Dobrim na to spòsobã bëło nadòwanié przezwësków, zdrobnieniów cze dodòwków. Wedle autora nôcekawszë sã te pierszë, chtërne mòglë bëc bróné òd warkù, wëzdrzatkù, mòla zamieszkaniò abò pòchòdzeniò.

Zadanie 11. (0-20)

IV. Przetwarzanie tekstu sformułowanego w języku kaszubskim [...] pisemnie [...].	4.2. Zdający przekazuje w języku polskim główne myśli lub wybrane informacje z tekstu w języku kaszubskim.
---	--

Przykładowa realizacja zadania

Któż z nas jako małe dziecko, nie lubił słuchać różnych historii z czasów minionych, dziadkowych opowieści. Wtedy nie zastawialiśmy się, na ile są one prawdziwe, a na ile mają nas przestraszyć, żeby wymusić posłuszeństwo. A dziadkowie potrafili snuć takie opowieści, że do piwnicy albo na strych, nawet przy włączonym świetle lub zapalonej świecy, ze strachu nie chciało się iść, a coś dopiero wychodzić na dwór w ciemność. [...] A później same przychodziły do głowy różne pomysły, które prowadziły do świetnej, dziecięcej zabawy, albo zagniewania rodziców, co się kończyło wybijaniem z głowy żartów dobrze znanymi metodami [...]. I tak młody człowiek stopniowo tracił z wiekiem [...] swój szczęśliwy świat dziecięcych pomysłów i wytworów wyobraźni, w którym wszystko mogło się zdarzyć.

Schemat punktowania

Numer Zadania	Częstki semantyczne	Szczegółowa Punktacja	Ogólna punktacja
3			
1.	<i>Chtěž z nas ... pòslěsznotě.</i> Za przetłumaczenie słów i zwrotu: <i>nie lědól, starkòwěch, zmiěrzajácěgò do ùdostaniò pòslěsznotě</i> Za zrozumienie całości:	1+1+1 1	4
2.	<i>A rozmielě ... ò cemnicą.</i> Za przetłumaczenie słów i wyrażenia: <i>kòrbionczi, sklepù, widze, bùten, ò cemnicą.</i> Za zrozumienie całości:	1+1+1+1+1 1	6
3.	<i>A pòzni samémù ... metodama.</i> Za przetłumaczenie słów: <i>rojitwě, pěsznò, górz, wěněkiwanié, fífów, wěpków</i> Za zrozumienie całości:	1+1+1+1+1+1 1	7
4.	<i>I tak pòmału... nimòžnota...</i> Za przetłumaczenie słów: <i>ùměslěnków, nimòžnota</i> Za zrozumienie całości:	1+1 1	3
			20

Zadanie 12. (0–30)

Temat 1. Czë zgôdzôsz sã ze scwierdzeniem, że procëmnotë sã przëcygają? Òmówi zagadnienie w narzeszenim do pòdónégò tekstu i jinëch tekstów kùlturë. Twòja prôca mùszi miec bënômni 300 słów.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
III. Tworzenie wypowiedzi [...] pisemnych w języku kaszubskim [...].	Zdający 3.4. tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).
V. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: 5.2. rozpoznaje problematykę utworu; 5.8. rozpoznaje [...] symbole kulturowe i znaki tradycji oraz określa ich funkcje w utworze; rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi; 5.9. wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa-klucze, motto); konteksty literackie, kulturowe; 5.11. dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości regionalne, narodowe i uniwersalne.

Kryteria oceny wypowiedzi argumentacyjnej

A	B	C	D	E	F	G	H	I
Określenie problemu	Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu	Poprawność rzeczowa	Zamyśl kompozycyjny	Spójność lokalna	Styl tekstu	Poprawność językowa	Poprawność zapisu	
6	Określenie problemu zgodne z tekstem i pełne	2	4	2	3	4	3	
4	Określenie problemu zgodne z tekstem, ale niepełne	Brak błędów rzeczowych						
2	Określenie problemu częściowo zgodne z tekstem	2	2	1	2	2	2	
0	Brak określenia problemu lub problem niezgodny z tekstem	Jeden błąd lub więcej błędów rzeczowych	0	0	0	0	0	

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli w kategorii A praca uzyska 2 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia

A. Określenie problemu. Zdający powinien zrozumieć, jaki problem podejmuje autor w przedstawionym fragmencie tekstu, i sformułować ten problem. Określenie problemu jest oceniane ze względu na to, czy jest **zgodne z tekstem** i czy jest **pełne**.

- Określenie problemu uważa się za **pełne**, jeśli praca zawiera zarówno odtworzenie problemu (np. w postaci pytania), jak i jego interpretację, czyli umieszczenie tego problemu w odpowiednim kontekście. Interpretacja problemu powinna być uzasadniona (np. wagę problemu można uzasadnić jego historycznymi uwarunkowaniami lub współczesnymi implikacjami).
- Określenie problemu uważa się za **niepełne**, jeśli praca nie zawiera interpretacji trafnie rozpoznanego problemu.
- Określenie problemu uważa się za **częściowo zgodne** z tekstem, jeśli zdający nie w pełni rozpoznaje problem główny lub wydobywa z tekstu tylko problem drugorzędny.

B. Sformułowanie stanowiska zdającego wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu

Zdający powinien **omówić i ocenić rozwiązanie** zaproponowane przez autora w przedstawionym tekście. Sformułowanie stanowiska zdającego wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu jest oceniane ze względu na to, czy jest **adekwatne do tekstu** i czy jest **pełne**.

- Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu **częściowo adekwatne do tekstu** zniekształca rozwiązanie proponowane przez autora.
- Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za **pełne**, gdy zawiera ono odtworzenie rozwiązania przyjętego przez autora tekstu oraz trafne odwołania do innych tekstów kultury uzasadniające stanowisko zdającego.
- Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za **niepełne**, kiedy brak trafnego odwołania do innych tekstów kultury uzasadniających stanowisko zdającego.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o niezajomości: (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Zamysł kompozycyjny ocenia się ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowania tekstu** właściwych wybranemu przez zdającego gatunkowi wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy i akapity niezbędne dla jasnego sformułowania stanowiska i uzasadniających go argumentów oraz czy wyodrębnione części i akapity są uporządkowane konsekwentnie (bez luk i zbędnych powtórzeń).

- Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

Wagę zaburzenia funkcjonalności ocenia egzaminator na podstawie całości pracy (np. brak zakończenia w pracy, w której zdający jasno rozwija swoją myśl, uznaje się za niewielkie zaburzenie, natomiast brak rozdzielenia interpretacji problemu od interpretacji rozwiązania lub podważenie w zakończeniu wcześniejszych wywodów – za znaczne zaburzenie).

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu napisanego przez zdającego ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez zdającego gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.

Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu – np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.

Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językową ocenia się ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji.

Temat 2. Dokònôj przërównawczy interpretacji pòdònëch wiërztrów. Twòja robòta miałabë miec co nômni 300 słówów.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>III. Tworzenie wypowiedzi [...] pisemnych w języku kaszubskim [...].</p>	<p>Zdający 3.4. tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).</p>
<p>V. Analiza i interpretacja tekstów kultury.</p>	<p>Zdający: 5.2. rozpoznaje problematykę utworu; 5.4. wskazuje zastosowane w utworze językowe środki artystycznego wyrazu oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu podstaw wersyfikacji, kompozycji) i określa ich funkcje; 5.4. R. przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich; 5.7. rozpoznaje sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego ([...] sytuacja liryczna [...]); 5.8. rozpoznaje [...] symbole kulturowe i znaki tradycji oraz określa ich funkcje w utworze; 5.9. wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, [...] słowa-klucze, [...]); konteksty literackie, kulturowe; 5.11. dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości regionalne, narodowe i uniwersalne.</p>

Kryteria oceny interpretacji porównawczej

A	Koncepcja porównywania utworów	B	Uzasadnienie tezy interpretacyjnej	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamyśl kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
4	Koncepcja niesprzeczna z utworami i spójna	9	Uzasadnienie trafne, pogłębione	2	Brak błędów rzeczowych	3	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	3	Styl stosowny	4	Brak błędów lub nieleżące błędy nierazące	3	Zapis w pełni poprawny lub nieleżące błędy nierazące
2	Koncepcja niesprzeczna z utworami i częściowo spójna	6	Uzasadnienie trafne, ale niepogłębione												
1	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworami	3	Uzasadnienie częściowo trafne	1	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczone zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	2	Liczne błędy nierazące lub nieleżące błędy rażące	2	Liczne błędy nierazące lub nieleżące błędy rażące
0	Koncepcja sprzeczna z utworami lub brak koncepcji	0	Brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację porównawczą												

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli w kategorii A praca uzyska 1 punkt, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia

A. Koncepcja interpretacji porównawczej jest efektem poszukiwania przez zdającego sensów wynikających z zestawienia tekstów i wymaga ustalenia pewnych obszarów porównania, w których szuka się podobieństw i/lub różnic między utworami, a następnie wyciąga z tego wnioski. Koncepcja jest oceniana ze względu na to, czy jest **niesprzeczna z utworami** i czy jest **spójna**.

- Koncepcja jest **niesprzeczna z utworami**, jeśli znajduje potwierdzenia w obu tekstach, przy czym porównywane obszary są dla tekstów trafne i istotne, a nie drugorzędne.
Koncepcja jest **częściowo sprzeczna** z utworami, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmencie) znajduje potwierdzenie w tekstach lub porównywane obszary są dla tekstów drugorzędne.
Koncepcja jest **całkowicie sprzeczna** z utworami, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmencie) nie znajduje potwierdzenia w tekstach.
- Koncepcja jest **spójna**, gdy wypowiedź w sposób wystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej obejmuje i łączy w całość sensy obu utworów.
- Koncepcja jest **częściowo spójna**, gdy wypowiedź obejmuje i łączy sensy obu utworów, ale w sposób niewystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej.
- Koncepcja jest **niespójna**, gdy wypowiedź obejmuje sensy każdego tekstu, ale ich nie łączy (tzn. wypowiedź składa się z dwóch niepowiązanych ze sobą interpretacji).
Brak koncepcji to brak wskazania zasady zestawienia utworów.

B. Uzasadnienie interpretacji jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pogłębione**.

- Uzasadnienie **trafne** zawiera wyłącznie **powiązane z tekstami argumenty na rzecz odczytania sensów wynikających z zestawienia utworów**. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstów.
Uzasadnienie jest częściowo trafne, jeśli w pracy oprócz niepowiązanych z tekstami lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy argumentów pojawi się przynajmniej jeden argument powiązany z tekstami i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.
- Uzasadnienie jest **pogłębione**, jeśli jest osadzone nie tylko w tekstach, ale także w potwierdzonych tekstami i przyjętą koncepcją porównywania utworów kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Zdający powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.
- Uzasadnienie jest **nepogłębione**, gdy wszystkie argumenty są sfunkcjonalizowane, ale zdający przywołał je tylko z tekstów albo tylko z kontekstów.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewplywające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości: (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycję ocenia się ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowania tekstu** zgodnie z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy i akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów oraz czy wyodrębnione części i akapity są logicznie i konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu napisanego przez zdającego ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez zdającego gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.

Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu – np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.

Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy. Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językową ocenia się ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. uduwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji.